वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा तथ्याङ्क पुस्तिका
आ.व. २०७९/०८०

प्रकाशक

प्रदेश सरकार

उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

कृषि विकास निर्देशनालय

कोशी प्रदेश, विराटनगर, नेपाल

आफ्नो भनाई

कोशी प्रदेशको कृषि विकास निर्देशनालय र निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरुले यस प्रदेशको कृषि विकासका समस्या, चुनौति र अवसरहरुका बीच कृषि विकास रणनीति, राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक आवधिक योजनाले परिलक्षित गरे अनुरुपका प्रतिफल प्राप्त गर्न प्रदेशस्तरमा आ.व. ०७५/७६ देखि कृषि विकासका विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ ।यसै क्रममा आ.व. ०७९/८० मा पनि विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएका थिए।

यस वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा तथ्याङ्क पुस्तिकामा कृषि विकास निर्देशनालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरुले आ.व.०७९/८० मा सम्पन्न गरेका विभिन्न कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरु, ती कार्यक्रमहरुका प्रगति तथा उपलब्धिसहित कृषिसँग सम्बन्धित आवश्यक विवरण समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ । यस पुस्तिकालाई यो रुपमा ल्याउन विभिन्न तथ्याङ्क, सल्लाह, सुझाव उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउनु हुने कृषक, कृषक समूह/सहकारी, सरकारी कार्यालय तथा गैरसरकारी संघ-संस्थाहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

यो पुस्तिका तयारीका लागि प्रगति विवरण लगायत आवश्यक सम्पूर्ण विवरण तयार गर्नुहुने कृषि अर्थ विज्ञ श्री नेत्रमणी काफ्ले (अधिकृत सातौं) र श्री काजीमान प्रधान (अधिकृत छैटौं) लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । पुस्तिका प्रकाशनमा महत्वपूर्ण योगदान दिनुहुने यस निर्देशनालयका सम्पूर्ण शाखा प्रमुखहरु, कृषि ज्ञान केन्द्र, तालिम केन्द्र, प्रयोगशालाका प्रमुखहरु र सम्बन्धित कार्यालयका सहयोगी कर्मचारीहरुलाई समेत धन्यवाद दिन चाहन्छु।त्यसै गरी विभिन्न तथ्याङ्कको आधार स्तम्भको रुपमा रहेका कोशी प्रदेशका स्थानीय तह र अन्तर्गतका कृषि विकास शाखाका प्राविधिक कर्मचारीहरु र संघीय सरकार अन्तर्गतका कार्यालयहरुलाई समेत विभिन्न तथ्याङ्क उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुभएकोमा धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्त्यमा, सम्पूर्ण पाठकवृन्दबाट पुस्तिकामा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु औंल्याई आवश्यक सुझावसमेत प्राप्त हुनेछ भन्ने अपेक्षा राख्दछु ।

प्रकाशकुमार डाँगी
नि. प्रमुख, कृषि विकास निर्देशनालय
कोशी प्रदेश, विराटनगर

मितिः २०८०।०६।२५

विषय- सूची

भाग १ः परिचय

१.	कोशी प्रदेशको परिचय	१
२.	कोशी प्रदेशको कृषि क्षेत्रः संक्षिप्त परिचय	२
३.	प्रदेश सरकारको प्रथम आवधिक योजनामा कृषि क्षेत्र	३
४.	कृषि विकास निर्देशनालयको परिचय	६
४.१.	ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	६
४.२.	कृषि विकास निर्देशनालयको कार्यविवरण	७
४.३.	निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरु	८
४.४.	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु	११
४.५.	कृषि विकास निर्देशनालय र मातहतका कार्यालयहरुको संगठन संरचना	१३
४.६.	जनशक्ति विवरण	१५

भाग २ : वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट विवरण

१.	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	२१
१.१.	कृषि विकास निर्देशनालय	२१
१.२	कृषि विकास निर्देशनालय र मातहतका कार्यालयहरुको प्रदेश सरकार तर्फको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०	२१
१.३.	कृषि ज्ञान केन्द्र, ताप्लेजुङ्गको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	२६
१.४.	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाँचथरको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	३१
१.५.	कृषि ज्ञान केन्द्र, इलामको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	३६
१.६.	कृषि ज्ञान केन्द्र, झापाको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	४१
१.७.	कृषि ज्ञान केन्द्र, मोरङको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	४६
१.८.	कृषि ज्ञान केन्द्र, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	५१
१.९.	कृषि ज्ञान केन्द्र, धनकुटाको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	५५
१.१०.	कृषि ज्ञान केन्द्र, तेह्रथुमको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	६०
१.११.	कृषि ज्ञान केन्द्र, भोजपुरको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	६५
१.१२.	कृषि ज्ञान केन्द्र, संखुवासभाको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१	६९

१.१३. कृषि ज्ञान केन्द्र, सोलुखुम्बुको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ७४
१.१४. कृषि ज्ञान केन्द्र, ओखलढुंगाको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ७९
१.१५. कृषि ज्ञान केन्द्र, खोटाङको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ८३
१.१६. कृषि ज्ञान केन्द्र, उदयपुरको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ८८
१.१७. कृषि व्यावसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, झुम्का, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ९२
१.१८. बीउविजन प्रयोगशाला, झुम्का, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ९५
१.१९. बाली संरक्षण प्रयोगशाला, झुम्का, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ९८
१.२०. माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशाला, झुम्का, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०१
२. कृषि विकास निर्देशनालय र मातहतका कार्यालयहरुको संघीय सरकार तर्फको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०४
२.१. कृषि विकास निर्देशनालयको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०४
२.२. कृषि ज्ञान केन्द्र, ताप्लेजुङ्गको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०६
२.३. कृषि ज्ञान केन्द्र, पाँचथरको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०६
२.४. कृषि ज्ञान केन्द्र, इलामको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०७
२.५. कृषि ज्ञान केन्द्र, झापाको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०७
२.६. कृषि ज्ञान केन्द्र, मोरङको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १०९
२.७. कृषि ज्ञान केन्द्र, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११०
२.८. कृषि ज्ञान केन्द्र, तेह्रथुमको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १११
२.९. कृषि ज्ञान केन्द्र, भोजपुरको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ १११
२.१०. कृषि ज्ञान केन्द्र, संखुवासभाको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११२
२.११. कृषि ज्ञान केन्द्र, सोलुखुम्बुको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११२
२.१२. कृषि ज्ञान केन्द्र, ओखलढुंगाको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११२
२.१३. कृषि ज्ञान केन्द्र, खोटाङको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११२
२.१४. कृषि ज्ञान केन्द्र, उदयपुरको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११३
२.१५. बीउविजन प्रयोगशाला, झुम्का, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११४
२.१६. माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशाला, झुम्का, सुनसरीको वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०८०/८१ ११५
३. वार्षिक भारित तथा वित्तीय प्रगति अवस्था (आ.व. ८०७९/८०) ११७
४. मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरुको लक्ष्य तथा प्रगति १२१
४.१ कृषि विकास निर्देशनालयको क्रियाकलापहरुको लक्ष्य तथा प्रगति आ.व. २०७९/८० १२१
४.२. कृषि ज्ञान केन्द्रहरुको क्रियाकलापहरुको लक्ष्य तथा प्रगति आ.व. २०७९/८० १२२

४.३. कृषि व्यवसाय प्रबर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, र प्रयोगशालाहरुको कार्यक्रम प्रगति विवरण आ.व. २०७९/८० १२९
५. आ.व. २०७९/८० का मुख्य मुख्य उपलब्धीहरु १३२
६. प्रगति नपुगका कारणहरु आ.व २०७९/८० १३८
७. बेरुजुको विवरण १३९
८. संकलित गैर कर राजश्वको विवरण (रु.हजारमा) १४२
९. लाभान्वित कृषक विवरण तथा सहभागिता १४४
१० कृषि विकास निर्देशनालय र अन्तर्गतका निकायहरुका प्रमुख र सूचना अधिकारीहरुको विवरण १४६
११. प्रदेश वार्षिक खाद्यान्न वासलात १४८
१२ निर्देशनालय र मातहतका कार्यालयहरुको अनुदानको विवरण १४९

भाग ३ अनुसूची : तथ्याङ्क

१. कोशी प्रदेशको संक्षिप्त कृषि तथ्याङ्क १५०
२. प्रमुख बालीहरुको तुलनात्मक क्षेत्रफल तथा उत्पादनको स्थिति १५२
३. कोशी प्रदेशअन्तर्गत रहेका प्रमुख श्रोत केन्द्रहरु १८८
३.१ मौरी पालन श्रोत केन्द्रहरुको विवरण १८९
३.२ च्याउ खेती श्रोत केन्द्रहरुको विवरण १८९
३.३. खाद्यान्न वीउ, तरकारी बेर्ना, फलफूल बेर्ना, तथा अन्य कृषिजन्य वस्तुको श्रोत केन्द्रहरुको विवरण १८९
३.४. अनुदानग्राहीहरुको विवरण आ.व. २०७७/७८ १९३
४. अनुदानग्राहीहरुको विवरण आ.व. २०७८/७९ १९६
५. अनुदानग्राहीहरुको विवरण आ.व. २०७९/८० १९९
६. कृषि जन्य बस्तु आयात निर्यातको विवरण आ.व. २०७९/८० कोशी प्रदेशको नाकाबाट आयात हुने कृषिजन्य बस्तुको विवरण २००
७. क्वारेन्टिन कार्यालय, विराटनगरवाट आयात भएको २०१
८. कोशी प्रदेशको नाकावाट निर्यात हुने कृषिजन्य बस्तुको विवरण आ.व. २०७९/८० क्वारेन्टिन कार्यालय, काँकडभिट्टा, झापावाट निर्यात भएको २०२
९. क्वारेन्टिन कार्यालय, विराटनगरवाट निर्यात भएको २०३
१०. स्थानीय तहको विवरण २०३